

INTRODUCCIÓ

Som quatre noies de 1r d'ESO de l'institut Juan Manuel Zafra de Barcelona que al setembre del 2011, vàrem iniciar una nova etapa en les nostres vides: Canvi d'escola, canvi de companys, canvi de professors i fins i tot canvi de matèries.

En el fons sabíem poques coses del centre on podríem passar els nostres següents 6 cursos més enllà del que ens havien dit els pares, germans i amics; de fet ni sabíem que aquest curs, corresponia al seu centenari. Aquest esdeveniment era un bon punt de partida per començar a saber coses sobre la seva història, una història de la qual, a partir d'ara, nosaltres també formaríem part i seríem protagonistes.

OBJECTIUS

A partir d'aquesta decisió, teníem clar un objectiu: *Conèixer aspectes del passat i del present de la vida al nostre institut en els seus cent anys d'història*, i per tant:

1. Volíem saber com havíem canviat les coses pel que fa a tipus d'ensenyament al llarg d'aquests anys i la situació amb què els alumnes es trobaven i vivien.
2. Volíem saber dades sobre l'edifici i sobre el seu nom.
3. Volíem saber els records que tenien les persones que porten molts anys al centre i fins i tot persones que ja estaven jubilades.

I per conèixer aspectes importants, era important fer-nos moltes preguntes, així que cada proposava un aspecte que li agradaria saber i després entre totes les dividim en les que tractaven sobre el passat i en aquelles que tractaven sobre el present.

ASPECTES METODOLÒGICS

Hem utilitzat com a font d'informació, fonts documentals i fonts orals, les quals hem analitzat de manera qualitativa i quantitativa, segons els casos.

Les fonts de consulta que hem utilitzat les podem dividir en:

1. Fonts documentals:

Llibres, articles, pàgines web i Hemeroteca de La Vanguardia:

Per saber l'evolució de les escoles municipals i concretament la nostra, hem pogut consultar MONÉS, J. (1991)¹.

Per saber sobre la construcció de l'edifici, hem pogut consultar CATASÚS, A (2000-2001)²

Sobre la vida dels arquitectes que el van construir i els canvis de noms i d'ubicació, vàrem consultar, al desembre de 2011

http://es.wikipedia.org/wiki/Juan_Manuel_de_Zafra_y_Esteban,

http://ca.wikipedia.org/wiki/Francesc_Joan_Dom%C3%A8nec_Arag%C3%B3

http://ca.wikipedia.org/wiki/Pere_Falgu%C3%A9s_i_Urp%C3%AD

http://ca.wikipedia.org/wiki/Antoni_de_Falguera GARCÍA S. (2011) en

<http://archivo.iesjorgemanrique.com/?s=Juan+Manuel+Zafra> HIPÓLITO, M.D.

(2002)³ en

<http://www.albaiges.com/onomastica/toponimia/nomscentresensenyamentbcn.htm>

MARTELL, R (2011)⁴ en <http://thclotcarpa.wordpress.com/tag/carrer-rogent/>

l'Hemeroteca de La Vanguardia, ens va informar de les notícies publicades el mateix dies de la festa de celebració, però amb 100 anys de diferència (14 d'octubre de 1911 i 14 d'octubre de 2011),

Revistes, En la revista del centre: (<http://www.imzafra.com/>) hem pogut obtenir informació sobre els preparatius de la festa del centenari, així com les opinions d'antics alumnes. En la revista Barcelona Educació *Les Escoles Professionals Municipals, 1890-1990.* (<http://www.bcn.es/imeb/revista/revistes/revista69.pdf>) hem

¹ Les Escoles Professionals Municipals 1890-1990. Ajuntament de Barcelona.

² L'arquitecte Antoni de Falguera i Sivilla (1876-1947).

³ Els noms dels centres d'ensenyament a Barcelona

⁴ Una escola nómada, Francesc Aragó versus IES Juan Manuel Zafra

pogut consultar tots els esdeveniments protagonitzats per les escoles municipals

Vídeos Més informació sobre l'edifici, la vàrem obtenir gràcies a la consulta de <http://www.btv.cat/btvnoticies/2011/09/29/linstitut-zafra-conserva-lencant-modernista-despres-de-100-anys/> L'Institut Zafra conserva l'encant modernista després de 100 anys

Dades estadístiques de població Aquestes dades, consultades al gener de 2012, ens han donat informació de la població amb 100 anys de diferència <http://www.bcn.cat/estadistica/catala/dades/anuari/pdf/cap02.pdf>
<http://www.idescat.cat/poblacioestrangera/?b=10&res=e19>

Documents de l'arxiu del centre. Gràcies a la seva consulta ens hem fet una idea dels diferents canvis pels quals ha passat l'institut. BARJAU, M. (2009-2011)⁵.

2. Fonts orals:

Entrevistes a 4 persones que ens han donat informació sobre la vida al centre i entre altres coses personals, ens han informat de:

- La història del centre: **La professora encarregada de la biblioteca.** Marga Barjau
- Els canvis en els espais: **El professor encarregat de prevenció de riscos.** Aurelio Rodríguez
- Els canvis acadèmics: Informació d'**un professor jubilat**, Manel Bodi
- Les activitats per celebrar el centenari: Informació per part del **director**, Jaume Prat.

Assistència a la conferència sobre **Cent anys de l'edifici modernista construït per Pere Falqués i Antoni Falguera**, que ens va fer Marga Barjau, professora encarregada de la biblioteca.

Ens hem organitzat dividint-nos la feina i després fent una posta en comú de les informacions trobades.

I per poder realitzar la memòria escrita de la nostra investigació, hem utilitzat:

⁵ Recull històric de l'Institut Juan Manuel Zafra, a través de les fonts d'informació documentades dels arxius de l'institut JM Zafra, el municipal de Sant Martí i el de la biblioteca Artur Martorell (116 pàgines)

1. **Per escriure el treball:** El processador de textos: Microsoft Word.
2. **Per gravar les entrevistes:** El programa Audacity.
3. **Per comptabilitzar l'alumnat actual:** El programa Excel i l'aplicació de càlculs de percentatges, tal com havíem fet en les classes de matemàtiques.

RESULTATS I CONCLUSIONS

Si ens vàrem proposar: *Conèixer aspectes del passat i del present de la vida al nostre institut en els seus cent anys d'història*. Ara sabem moltes coses:

Sabem que el nostre institut forma part de les escoles municipals de Barcelona, les quals existeixen des de 1908 quan s'aprova el Pressupost Extraordinari de Cultura, que pretenia l'establiment d'unes escoles de qualitat amb uns principis pedagògics avançats segons informació de Monés, (1991).

Si inicialment volíem saber dades sobre l'edifici i sobre el seu nom, ara sabem que: *El nostre institut, ha estat un institut itinerant*, canviant, ja que en el fons va començar a existir el 1892 i no el 1911 com nosaltres pensàvem quan deien que celebraven el aniversari. El que celebrem és el centenari de l'edifici de la façana modernista del carrer Rogent, 51 de Barcelona. Ha canviat de lloc, des de ser a la seu de l'Ajuntament del districte, al carrer del Clot núm. 25, després el desembre de 1893 va ser traslladada al carrer Joan de Malta n° 49, fins a finalment al carrer Bogatell n, 65 que actualment coneixem com a carrer Rogent.

Sabem que *l'edifici modernista, va ser dissenyat per Pere Falqués i Antoni Falguera*, tal com figura a la façana de l'institut, encara que en un primer moment no estava pensat per ser una escola, sinó com un asil nocturn i concretament per a dones pobres, segons Catasús, (2000-2001), Barjau (2009-2011).

Un altre canvi és el del seu nom, *des de 1892 a 1918 es deia Escola Municipal d'Arts i Oficis de Sant Martí de Provençals*, tal com figura gravat sobre la porta de l'entrada. De 1918-1952 Escola Complementària d'Oficis Francisco Aragó i el curs 1953-54, li van posar el nom de Juan Manuel Zafra, i que encara manté.

Dades que ens van proporcionar Marga Barjau, en la seva conferència i les dades que vam obtenir de Monés (1991), Hipòlit (2002), Martell (2011) i dels documents de l'arxiu del centre.

Si inicialment volíem saber canvis pel que fa a ensenyament i alumnat, ara sabem que s'ha anat convertint en una **escola on primer es feien estudis d'oficis i posteriorment, i amb el nom de Juan Manuel Zafra, es podia estudiar FP, (mecànica, electricitat i electrònica) després polivalent i finalment a partir de 1989, ESO i batxillerat**, tal com ens ho va dir el professor jubilat, Manel Bodi a qui vam entrevistar.

El nombre d'alumnes també ha anat canviant, es tenen dades segons, Monés, (1991) del curs 1911-12 amb 166 alumnes, dels quals 13 eren noies, mentre que ara som 532 els quals 259 som noies (però des del 1995, estem distribuïts en dos edificis). És de destacar l'augment de la proporció de noies respecte als seus inicis, del 7,8% al 48,68% actual, i si ens centrem únicament en les noies de 1r d'ESO, representem el 51,56% (66 noies i 62 nois). Actualment convivint nois i noies de diferents nacionalitats en un bon ambient de convivència, per exemple en 1r d'ESO els estrangers representen el 35,16% del total dels 128 alumnes.

Si inicialment volíem saber els records que tenien les persones que porten molts anys al centre i fins i tot persones que ja estaven jubilades, ara sabem per exemple que **els espais que ara coneixem i els seus usos, no sempre han estat així**, per exemple el que ara és la sala de professors havia estat la casa on vivia el conserge i la seva família, el que ara, cap dels tres conserges viu a l'institut, tal com ens va dir el professor encarregat de riscos, Aurelio Rodríguez. Sabem que el carrer Rogent, abans no era de vianants i que l'edifici on ara fem la majoria de classes, el van construir el 1995 i mentre ho feien, no tenien pati i per tant, uns grups havien d'anar a la terrassa a l'hora del dinar i altres al carrer.

I el que no ha canviat és el terra dels passadissos i dels tallers, tot i que ara algunes rajoles estan una mica malmeses, per tant, quan et pares a pensar, penses en **¡la quantitat de petjades que porten aquestes rajoles!**